

מסורת הש"ס

(א) [התשבי בשורש עכשי]
כתב ים כותבין ביו"ד ואינו
[לרין]. (ב) גי' הערוך ערך
חלון ג' אין שם חלון אפי'
אחד, (ג) עי' מגילת מענית
מגילה (ד) [למן קה. מגילה
טו.], (ה) גי' הערוך ערך
גט רב ככתב לגטין וכו' פי'
שטר לואה רשע עוד
דביקושת איחא אב שער
לקיטוין], (ו) [מנחות מד.],
(ז) [ברש"י שבע" ליתא],

תורה אור השלם

1. וְצֹא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 וְאֶמְרָתָם אֵלֶיךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 אֵינִים אֵלֶיךָ בְּמִצְוֹתָי
 וְזֹאת הֵמָּנָה אֲשֶׁר חָפַל
 לַעֲשׂוֹת בְּנִיחָלֶיךָ אֲרִץ
 לְבִלְבָּלֶיךָ: כְּמִדְּבַר לֹד ב
 וְיֹאמְרָם אֲדָרִךְ בְּנֵי
 עֲבָדֶיךָ אֲנִי
 לְאֶחָד: בְּרֹאשִׁית כֹּה
 וְזֶה הָיוּ אֵלֶיךָ חֶסֶם
 עֵינֵי מִצְוֹתַי וְיִשְׁלֹמוֹ
 וְיִצְלָה אֶת מִצְוֹתַי:
 שְׁמוֹת יִלְדֵי
 4. וְהָיָה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 אֲשֶׁר יִשְׁבּוּ בְּמִצְרַיִם
 שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע
 מֵאוֹת שָׁנָה: שְׁמוֹת יִלְדֵי
 5. וְאֵלֶּה תִּלְדֹּת
 שְׁמֵיחָל בְּנֵי אֲבִרָה:
 אֲשֶׁר יִלְדֶה הֵנָּה הַמְצִרִית
 שְׁפֹת שְׂדֵה לֶאֱבָרָה:
 בְּרֹאשִׁית כֹּה יִבְרָא
 6. וְאֵלֶּה תִּלְדֹּת יִצְחָק בֶּן
 אֲבִרָה אֲבִרָה וְהִלְדִּי
 אֶת אֲבִרָה:

בראשית כה יט
7. וַיֵּתֶן אֲבִרְהָם אֶת
כָּל אֲשֶׁר לוֹ לִיצְחָק;
וּלְבָנֵי הַפִּילִגְשִׁים אֲשֶׁר
לְאֲבִרְהָם נָתַן אֲבִרְהָם
מִתְּנַת וַיִּשְׁלַחם מֵעַל
יִצְחָק בָּנָו בְּעוֹדָנָו חַי
קְדָמָה אֶל אֶרֶץ קְדֻם:
בראשית כה ה-ו

גליון הש"ס

רש"י ד"ה חלזון וכו'.
 שיוכל מן היס. עיין בלשון
 רש"י מנחות דף מד ע"א
 ד"ה ועולה:

הגהות הגר"א

[N] גמ' פעם אחת נמחק:

לעזי רש"י

אשקרו"ל [אישקורי"ל].
סנאי.

אמרה ליה **נרסיה**. דקיסר לרנן גמליאל שנקיס: שני יוצרים וכו'.
משל הוא. אלו היו שני יוצרים צעירים אחד יוצר כלים מן המים וכו':
אמרה לו. א"כ הקצ"ה אם מן המים הוא מצייר דמטפה סרוחה
שהיא כמים הוא מוליד: מן העפר לא כל שכן. שצידו: דבי רבי
ישמעאל **תנא** קל וחומר **מכלי זכוכית**.
היא תטובה שהשיגה לנציה:
מה כלי **זכוכית** **שעמלן** **ברוח** **של**
אדם. שכשהוא עושה אותו יש לו
שפופרת ונפח לתוכה וכן נשמע
מפי האומנין: יש להם **תקנה**.
להחיות ולחזור ולעשות מהן כלי.
והוא למתנין כחגיגה (דף טו.) ונוחין
ללאדם ככלי זכוכית לא שעתין להם
תקנה אלא שפספסו לשעתין ואין
מתקיימין: **עכשיו** **שיש** **מים**. והכי
נמי הקצ"ה יוצר את האדם מטפה
קטנה שאין בה ממש וכ"ש שיכול
לבראמו מן העפר. אי נמי כל העולם
כולו יצר מתווה: ואם אי אפשר מאמין.
שהקצ"ה יוצר מן העפר: **עכבר**.
שקורין אשקרייל ויש במינן שאין
נבראין על ידי תולדה: היום.
מתחיל לברא וללאת מן העפר ולמחר
מהלך כשהוא נברא כדאמר' בשמיטת
חולין צהעור והריוצ (דף קס.).
ושמא **תאמר** **לזמן** **מרוצה**. שאתו
שרץ אינו נברא לאלתר אלא לזמן
מרוצה שצוה או שצוהים ותהא צפור
שאין הקצ"ה מחיה המתים לפי
שעה: לך עלה לבר וכו': תלון.

אמרה ליה ברתיה שבקיה ואנא מהדרנא
ליה שני יוצרים יש בעירנו אחד יוצר מן
המים ואחד יוצר מן הטיט איזה מהן משובח
א"ל זה שיוצר מן המים א"ל מן המים צד
מן הטיט לא כל שכן רבי ר' ישמעאל
תנא ק"ו מכלי זכוכית מה כלי זכוכית
שעמלן ברוח בשר ודם נשברו יש להן
תקנה בשר ודם שברוחו של הקב"ה על
אחת כמה וכמה א"ל ההוא מינא לר'
אמי אמריתו דשכבי חיי והא הוו עפרא
ועפרא מי קא חיי א"ל אמשול לך משל
למה הדבר דומה למלך בשר ודם שאמר
לעבדיו לכו ובנו לי פלטרין גדולים במקום
שאין מים ועפר הלכו ובנו אותו לימים
נפלו אמר להם חזרו ובנו אותו במקום
שיש עפר ומים אמרו לו אין אנו יכולין
כעס עליהם ואמר להן במקום שאין מים
ועפר בניתם⁶ עכשיו שיש מים ועפר על
אחת כמה וכמה ואם אי אתה מאמין צא
לבקעה וראה עכבר שהיום חציו בשר
וחציו אדמה למחר השריץ ונעשה כלו
בשר שמא תאמר לזמן מרובה עלה להר

מחולעת * שיזא מן היס אחד
ולכתמלה אינו נראה כלל ההר
אלא חלזון אחד: **והמחר**.
שהשמים ייורדין מתמלה כולו
חלזונות. ונראה למורי
שביי חלזון * (ראשון)
משריצין כולן. אלמא יש
כדו

כך שמו והיתה לו עקמונית
בגבדו כדמורח לקמן: **ווי**
לזון חייבא. אזי לכס
לרשעים: **דחיי מחיס**.
אותן שהן חייין רואין
אנו שממין והיאך יעלה
על דעתנו שהמחיס חוזרין
וחיים: **דלא הוו**. אותן
שלא היו מעולם נוצרין
ונולדין וחייין אותן
שהיו כבר לא כ"ש שחוזרין
וחייין: **א"ל**. מינא: **חייבא**
קריס לי וכו'. בזה לקנתר
דימוסנא. עוררין צעלי
חמס שהיו רוצין ליעול
חלק ביהודה וצירושלים:
שכאו בני אפריקא לזון
וכו'. ובתגלת תענית
תשיב להו כל אותן
ימים שנעשה בהן נסים
לישראל וקצבוס יר"ט
והכני קאמר הכא בעצם
שורין וארבעה בניסין
לומר דיוס עוב הווא
אקסור בהספד משום נס
זה: **ארץ כנען** לגבולותיה.
דלהך ארעא קרי ארץ
כנען ואחסי ירשסו
שלא כדין דשלנו הוא
דכנען אציו היס: **אנעין**.
כתבים שלא יטול אחד
בחלק חבירו כמו שעשה
אברהם לישמעאל שלא
ליטול בזה שנתן ליתקן
כלום יש לזה עול לא
כלום: **שס** עומאה.
כשף ומעשה שדים:
בכורות

וראה שהיום^א אין בו אלא חלזון אחד למחר ירדו גשמים ונתמלא כולו חלזונות א"ל ההוא חייבא לגביהא בן פסיסא ווי לכו חייבא דאמריתון מיתי חיינ דחיינ מיתי דמיתי חיינ א"ל ווי לכו חייבא דאמריתון מיתי לא חיינ דלא הוו חיי דהוי חיי לא כ"ש א"ל חייבא קרית לי אי קאימנא בעיטנא כך ופשיטנא לעקמותך מינך א"ל אם אתה עושה בן רופא אומן תקרא ושכר הרבה תטול ת"ר^ב בעשרים וארבעה בניסן איתגטילו דימוסנאי מיהודה ומירושלים כשבאו בני אפריקיא לדון עם ישראל לפני אלכסנדרוס מוקדון אמרו לו ארץ כנען שלנו היא דכתיב^א ארץ כנען לגבולותיה וכנען אבוהון דהנהו אינשי הוה אמר להו גביהא בן פסיסא לחכמים תנו לי רשות ואלך ואדון עמהן לפני אלכסנדרוס מוקדון אם ינצחוני אמרו הדיוט שבנו נצחתם ואם אני אנצח אותם אמרו להם תורת משה נצחתכם נתנו לו רשות והלך ודן עמהם אמר להם מהיכן אתם מביאים ראיה אמרו לו מן התורה אמר להן אף אני לא אביא לכם ראיה אלא מן התורה שנאמר^ב ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו^ג עבד שקנה נכסים עבד למי ונכסים למי ולא עוד אלא שהרי כמה שנים שלא עבדתונו אמר להם אלכסנדרוס מלכא החזירו לו תשובה אמרו לו תנו לנו זמן שלשה ימים נתן להם זמן בדקו ולא מצאו תשובה מיד ברחו והניחו שדותיהן כשהן זרועות וכרמיהן כשהן נטועות ואותה שנה שביעית היתה שוב^ד פעם אחת באו בני מצרים לדון עם ישראל לפני אלכסנדרוס מוקדון אמרו לו הרי הוא אומר^ה 'נתן את חזן העם בעיני מצרים וישאילום תנו לנו כסף וזהב שנמלטם ממנו אמר גביהא בן פסיסא לחכמים תנו לי רשות ואלך ואדון עמהן לפני אלכסנדרוס אם ינצחוני אמרו להם הדיוט שבנו נצחתם ואם אני אנצח אותם אמרו להם תורת משה רבינו נצחתכם נתנו לו רשות והלך ודן עמהן אמר להן מהיכן אתם מביאים ראיה אמרו לו מן התורה אמר להן אף אני לא אביא לכם ראיה אלא מן התורה שנאמר^ו ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה תנו לנו שכר עבודה של ששים ריבוא ששיעבדתם במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה אמר להן אלכסנדרוס מוקדון החזירו לו תשובה אמרו לו תנו לנו זמן שלשה ימים נתן להם זמן בדקו ולא מצאו תשובה מיד הניחו שדותיהן כשהן זרועות וכרמיהן כשהן נטועות וברחו ואותה שנה שביעית היתה ושוב פעם אחת באו בני ישמעאל ובני קטורה לדון עם ישראל לפני אלכסנדרוס מוקדון אמרו לו ארץ כנען שלנו ושלכם דכתיב^ז ואלה תולדות ישמעאל בן אברהם וכתיב^ח אלה תולדות יצחק בן אברהם אמר להן גביהא בן פסיסא לחכמים תנו לי רשות ואלך ואדון עמהם לפני אלכסנדרוס מוקדון אם ינצחוני אמרו הדיוט שבנו נצחתם ואם אני אנצח אותם אמרו להם תורת משה רבינו נצחתכם נתנו לו רשות הלך ודן עמהן אמר להם מהיכן אתם מביאים ראיה אמרו לו מן התורה אמר להן אף אני לא אביא ראיה אלא מן התורה שנאמר^ט ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק ולבני הפילגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות^י אב שנתן אגמין לבניו בחייו ושיגר זה מעל זה כלום יש לזה על זה כלום מאי מתנות אמר ר' ירמיה בר אבא מלמד שמסר להם שם טומאה אמר ליה אנטונינום לרבי גוף ונשמה יכולין לפטור עצמן מן הדין כיצד גוף אומר נשמה חטאת שמיום שפירשה ממני הריני מוטל כאבן דומם בקבר ונשמה אומרת גוף חטא שמיום שפירשתי ממנו הריני פורחת כאויר כצפור אמר ליה אמשול לך משל למה הדבר דומה למלך לבשר ודם שהיה לו פרדס נאה והיה בו

חלק פרק אחד עשר סנהדרין צא.

צא.

מחולעת * שיזא מן היס אחד
ולכתמלה אינו נראה כלל ההר
אלא חלזון אחד: **והמחר**.
שהשמים ייורדין מתמלה כולו
חלזונות. ונראה למורי
שביי חלזון * (ראשון)
משריצין כולן. אלמא יש
כדו

כך שמו והיתה לו עקמונית
בגבדו כדמורח לקמן: **ווי**
לזון חייבא. אזי לכס
לרשעים: **דחיי מחיס**.
אותן שהן חייין רואין
אנו שממין והיאך יעלה
על דעתנו שהמחיס חוזרין
וחיים: **דלא הוו**. אותן
שלא היו מעולם נוצרין
ונולדין וחייין אותן
שהיו כבר לא כ"ש שחוזרין
וחייין: **א"ל**. מינא: **חייבא**
קריס לי וכו'. בזה לקנתר
דימוסנא. עוררין צעלי
חמס שהיו רוצין ליעול
חלק ביהודה וצירושלים:
שכאו בני אפריקא לזון
וכו'. ובתגלת תענית
תשיב להו כל אותן
ימים שנעשה בהן נסים
לישראל וקצבוס יר"ט
והכני קאמר הכא בעצם
שורין וארבעה בניסין
לומר דיוס עוב הווא
אקסור בהספד משום נס
זה: **ארץ כנען** לגבולותיה.
דלחך ארעא קרי ארץ
כנען ואחסי ירשסו
שלא כדין דשלנו הוא
דכנען אצניו היה: **אנעין**.
כתבים שלא יטול אחד
בחלק חבירו כמו שעשה
אברהם לישמעאל שלא
ליטול בזה שנתן ליתקן
כלום יש לזה עול לא
כלום: **שם** טומאה. כשוף
ומעשה שדים: **בכורות**